

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIATULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18APARE
Redactor: FDlul Ascaniu Crișari director
Lucea Moise Nicoară

Pentru particulari pe an 6000 lei.

„INTELEPȚI CA ȘERPII”

Aproape de-un an s'a sfârșit lupta armelor materiale: războiul, care a pustiit lumea întreagă, lăsând în urmă ruine și mizerie. Trenea aceasta blestemată pe care războiul a tras-o după sine, îndoliind pământul aproape șase ani, trebuie ridicată de pe fața plină de suferință a neamului omenesc... Și astfel după fiecare luptă materială urmează lupta spirituală de reconstrucție. Indiferent de înfățișarea creștină, socială, politică, a acestei sforțări pentru vindicarea rănilor războiului, ea trebuie respectată pentru sâmburele de bine pe care-l conține.

Biserica creștină se află deja în vâltoarea luptei. Armata sa spirituală, cler sau popor conștient de numele lui Hristos pe care-l poartă, s'a înșiruit în ordine pentru marea bătălie spirituală care a început. Și fiindcă se află în luptă, desigur că organizează acțiuni, primește atacuri. Și în domeniul spiritual lupta ideilor trebuie susținută cu arme oneste, dar și cu toată fermitatea. Pionierii luptei spirituale din partea Bisericii sunt preoții. Și aci am ajuns unde trebuie, la ceace ne interesează pe noi.

Parcă niciodată n'au fost mai actuale cuvintele Domnului Hristos: „Fiți înțelepți ca șerpii și blânzi ca porumbeii” (Mt. 10, 16). Blândețea, dragostea jertfitoare, pentru vindicarea rănilor lumii, o cere scopul acestei lupte spirituale în care Biserica precum și organizațiile de binefacere sau politice își dau, fiecare în felul său, aportul. Dar nici înțelepciunea, ca metodă de luptă spirituală nu poate lipsi. Numai entuziasmul, fără de înțelepciunea șarpelui care-și ferește capul dela primejdie, ar putea să prejudicieze poziției Bisericii noastre în lume și ar putea s'o îndepărteze dela misiunea ei principală. Apostolul Neamurilor — apărut ca un atlet al lui Hristos în frământarea spirituală a lumii dela începutul erei creștine, când ca și acum atâtea lucruri trebuiau îndreptate; atâtea răni vindecate; atâtea nedreptăți, ameliorate — ne poate fi nouă urmașilor din ziua de

azi un model neîntrecut de bunăvoință, dar și de prudență pastorală. El a rostit faimoasele cuvinte: „Tuturor toate m'am făcut, ca măcar pe unii să-i mântuiesc. Și aceasta o fac pentru Evanghelie, ca să fiu părtaș ei”. (I. Cor. 9, 22-23). Pentru redresarea lumii trebuie să ne dăm contribuția cu prisosință. A trecut vremea turnului de fildes. Slujitorii lui Hristos trebuie să se arunce în vâltoare, să atingă cu armele lor spirituale miezul frământărilor ideologice ale lumii moderne. Din turnul de fildes al nelixtării sale în cele pământești, preotul trebuie să coboare în arena luptelor ideologice, dar nu pentru a se lăsa purtat de curent, ci pentru ca să arate tuturor calea creștinismului și să aline dureri, să ajute în numele învățăturii pe care o reprezintă. El are datoria — cum scrie cineva — „să se intereseze de nevoile oricui, să-i facă toate serviciile posibile, să intervină pe lângă autorități, asociații, grupări de tot felul pentru a obține avantajile pe care o acțiune individuală ar fi neputincioasă a le procura, cu un cuvânt: să se facă slujitorul benevol al tuturor” (Auguste Cavalier et R. De Cheissac: Mon Curé a sa place pg. 5). Aceasta ar însemna imitarea lui Pavel: „Tuturor toate m'am făcut, ca pe toți să-i mântuiesc”. Aceasta e latura practică, socială a activității pastorale. Aceasta ar fi transpunerea în viață a principiului lui Iisus Hristos: „Fiți blânzi ca porumbeii”. Blânzi nu numai în virtutea bunătății pasive a inimii, care nu răspunde cu rău la rău, ci în virtutea bunătății active, care lucrează binele peste tot, cu orice preț.

Dar tot Mântuitorul Hristos ne cere și prudență în această activitate: „Fiți înțelepți ca șerpii”. Nu angajați prestigiul Bisericii în lucrarea voastră personală. Nu acesta e scopul principal în acțiunea voastră. Preotul e slujitorul benevol al tuturor. Dar să nu uite că în primul rând trebuie să-l slujească pe Dumnezeu. Slujitorul lui Dumnezeu trebuie să slujească

întâiu cerul și apoi pământul; mântuirea sufletului și apoi grija trupului. „A face din operele sociale o metodă de apostolat religios — spun autorii citați mai sus — mi se pare, în condițiunile moderne, o mare eroare de fapt. Și nu se va putea promite rezultate serioase celor care le adoptă” (Mon Curé... pg. 32). Acțiunea exclusiv socială în sine și pentru sine prin natura ei nu mai este bisericească. Este însă folositoare numai dacă se conformează scopului indicat de Sf. Pavel: „Tuturor toate m'am făcut, ca măcar pe unii să-i mântuiesc. Și aceasta o fac pentru Evanghelie, ca să fiu părtaș ei”. Pentru Evanghelie! Nu de dragul acțiunii ca acțiune, ci de dragul Aceluia pentru care o săvârșim. Toată munca preoțimii pentru vi decarea rănilor războiului, va avea ca mobil iubirea pentru Iisus Hristos.

Așa își împlinește chemarea preotul de azi. Astfel se arată el în ipostaza de adevărat păstor al turmei duhovnicești. Aceasta ar fi pe scurt schițată fizionomia preotului creștin ortodox în vremea noastră: Slujitor al ceriului și prin cele pământești.

Iar despre felul cum se face în amănunt această slujire, după ce am arătat directivele în linii generale, nu e greu de prevăzut. Sper să scriu despre aceasta încurând.

Presviterul B.

Cultură și viață

Dintre toate lucrurile care au referințe în viața omenească și cuprind acte de ale ei, cultura este noțiunea cu cea mai largă sferă. Ea își însușește conținutul tuturor domeniilor de activitate omenească și puterea tuturor actelor care au caracter spiritual. Artă, știință, filosofie, religie, separate pe ramuri, discipline, sisteme și concepții, constituiesc bogăția săracă a vieții omenești, privită numai din umbra omului.

În oricare domeniu se manifestă omul, existența lui pare înzestrată cu aceleași două capacități ale vieții: cu iubirea și cu suferința. Tot ce exprimă, tot ce știe, tot ce înțelege și tot ce crede omul, este iubire și suferință. Cultura, în tot mirajul ei, nu este altceva decât o continuă trudă de a iubi, a omului, și o statornică resemnare a lui, că suferă. De aceea, mi se pare că ea este un proces spiritual al existenței umane; o trudă a conștiinței omenești de a găsi sens și deslegare existenței sale, prin ierarhizarea fenomene lor sufletești și ale actelor de trăire.

Viața este un fenomen de existență a unui agent finalist, imaterial și transcendent, numit spirit; iar cultura este un proces de evidențiere conștientă, rațională și voluntară, a vieții spiritului — „pentru că viața omenească n'are instinctul ca principiu de organizare, ci sufletul conștient și voluntar”. (Diacon N. Mladin: „Doctrina despre viață a profesorului Nicolae Paulescu”, pag. 34).

„Spiritul își justifică singur existența”, de aceea „cultura este revelarea orizontului specific spiritului uman”.

Omul este existențializat în spirit.

Sufletul omenească este înzestrat cu puterea spirituală în trei funcțiuni capitale pentru activitatea lui: în cunoaștere, în simțire și în voință. După felul cum își valorifică ființa omenească natura spirituală, — care îi esențializează existența, — se disting trei tipuri: oameni cari își valorifică ființa prin funcțiunea inteligenței, oameni cari își valorifică ființa prin funcțiunea simțirii și oameni cari își valorifică ființa prin funcțiunea voinței. Aceste trei feluri de valori care a ființei omenești, colorează cultura. Căci toate trei modurile de valorificare spirituală a ființei omenești intră în procesul de trăire, care constituie cultura.

Cultura este un proces de trăire, în care, ființa omenească se autovalorifică prin funcțiunile sufletești, cu care este înzestrată.

Cultura este un grad de trăire a omului, cu o sumă de cunostințe; o adaptabilitate artistică și religioasă, într'un conformism științific. Cultura este un proces de trăire, cu caracter dual: o explicare științifică și o semnificație religioasă a lumii.

În creștinism, adică în normele teandrice ale vieții, starea conștientă este singura treaptă a trăirii spirituale. Creștinismul este învățătură și însușire de viață, cultura vieții cea mai conformă cu adevărul. Conștiința lucrează în trăire și cunoaștere, prin două puteri: a rațiunii și divinațiunii, a înțelegerii și a simțirii, a logicei și a intuiției. Voința este instrumentul spiritual care le concretizează în forme de viață, pe amândouă. Intuiția este o categorie a experienței creștine; adică o trăire directă a realității. Logica este o categorie a înțelegerii naturale; adică o trăire în perspectivă, a realității. Iubirea și suferința sunt organic legate de logic și de intuitiv. Intuitivul este mai adesea calea iubirii, iar logicul, calea suferinței. Totuși, uneori ele alternează.

Ca trăire, suferința este o sensibilitate cu ardere până nu mai rămâne nimic „viu”; până la mortificare. Virtutea suferinței este de a scăpa viața din biologic în spiritual, prin „neodibnita ardere” a conștiinței după absolut.

„Dacă oamenii ar pași numai spre aceste zări de lumină, viața ar fi un adevărat paradis: libertatea spirituală crește ca un lujer de crin sub raza de har a Dumnezeuirii și zidește real viziunea acelei societăți comunitare, ale cărei hotare de lumină le întrezărim din haotica sbuciumare a istoriei. Dar puterea regulativă și inhibitivă a voinței, ca și luminile rațiunii, sunt adesea folosite în sens contrar, deviate dela voia lui Dumnezeu, pervertite. Astfel se naște patima. Legea spiritului nu constrânge ca legea fizică; ea e dor, nostalgie, suferință și chemare. Se poate — e posibil — să n'o ascuți, să-i înabuși suspirul după orizonturile Dumnezeuirii. Și consecința acestei neascultări, mai tristă decât moartea, este patima”. (Diacon N. Mladin: Op. cit. pag. 37).

Suferința în faza acestei arderi apare ca o înrudire a iubirii. Ea nici chiar un moment nu este instrăinată de iubire. Înrudirea suferinței cu iubirea se constată din faptul

că amândouă sunt stări simultane ale vieții omului și amândouă sunt fenomene ale spiritului lui, înregistrate în conștiință și exprimate de ea în cultură. Uneori, în trăire, suferința tinde spre o identificare cu iubirea, — lucru care nu are expresie și în cultură, decât în două fapte de artă și de religie: în opera artistică și în rugăciune. Opera de artă este și iubire și suferință; rugăciunea la fel. În ce măsură, aceste fapte omenești de importanță axiologică, sunt iubire și, în ce măsură sunt ele suferință, e cu neputință să se știe, fiindcă ele au și aparențe paradoxale. În virtutea paradoxului, suferința este cel mai violent efort de iubire; iar iubirea, cea mai mare capacitate de suferință.

Iubirea și suferința își mijlocesc lucrările.

În suferință, omul creiază alături de natură, în „alt spațiu decât cel natural”, dar nu împotriva naturii. În ea, omul se disociază de natură, ca să realizeze iubirea. Căci natura este o piedică pentru iubire.

Suferința este o parte de viață, care se derivă în iubire.

A crea înseamnă a suferi, adică a întui curentul vital al naturii, de care se disociază conștiința.

Creația este un proces de disociere de natura proprie.

Suferința este modul de a crea după valorile lumii; iubirea este modul de a crea după valorile vieții.

Viața e primordială față de cultură.

Cultura e proces de viață spirituală. Numai de aceea cuprinde ea acte de creație și fapte de venerație. Viața spirituală a pus-o în om, Dumnezeu. Omul de cultură are o „spontană dispoziție pentru înțelegerea” vieții spirituale și o „generozitate neutrală” în evidențierea acestui lucru. De aceea viața omenească adevărată e cultură, iar cultura adevărată e viață spirituală.

„Instinctele, la om, nu sunt atotputernice, nu sunt irezistibile. Animalul e necesitat să se supună impulsului instinctiv: aceasta este legea lui; omul nu; nu aceasta este legea vieții lui. Omul e liber să-i asculte chemarea sau să nu i o asculte. De aceea animalul e iresponsabil de actele lui; nu tot așa și omul. Deasupra instinctelor stă puterea de viață și legea duhului: sufletul spiritual nu are instinctul ca lege, ci îl dominează, îl stăpânește. Zărilor trăirii lui depășesc aria instinctelor trupești, sunt dincolo de biologic. Această suveranitate a spiritului, ca principiu al vieții umane, nu numai în creațiile proprii (civilizație și cultură), ci și peste viața instinctivă, se manifestă — între altele — în luminile rațiunii și'n trăirile voinții. Rațiunea, ajutată de harul divin, vizionează sensul de azur și lumină al vieții umane: viața biologică nu mai e scop în sine, ci un mijloc în serviciul perspectivelor spirituale; ea însăși se infuzează de dub nou, e disciplinată, e pusă sub călăuzirea sensurilor ce coboară de dincolo de veac peste sbuciumul trăirii umane. Tot rațiunea disecă modalitatea de funcționare a instinctului și desvăluie finalitatea lui morfologică și fiziologică. Dar cunoașterea sensului vieții umane și a finalității instinctelor vitale n'ar fi suficientă dacă voința, sprijinită pe voia lui Dumnezeu, n'ar avea puterea să se activeze în direcția aceasta și să intervină în mecanismul instinctiv. Voința — ca funcțiune a spiritului — fiind fa-

cultatea „ce o are omul de a rezista impulsurilor instinctive, normale sau alterate” (Dr. N. C. Paulescu: Tr. de Ph. méd. III, p. 122), are puterea regulativă și inhibitivă asupra instinctelor: alege mijloacele (modul) și timpul de realizare, poate să le stăpânească, să le contrazică, să le suspende, să le depășească. „Dintre toate actele de reacțiune, numai actele voluntare pot fi în dezacord cu scopul fiziologic al ființei ce le execută: ceea ce dovedește că numai ele sunt libere” (Ibidem, idem p. 86 n. 1), întru cât sunt manifestarea unui principiu spiritual superior necesităților instinctive — trupești. Libertatea nu e tot una cu libertinismul, cu anarhia: ea e trăirea spiritului în dimensiunile și legiunile naturii lui.

Numai prin această trăire pe linia firească de dezvoltare a energiilor spirituale ce le avem, devenim cu adevărat stăpâni ai vieții noastre, dominăm impulsurile instinctive din noi. De aceea senzația libertății e cu atât mai potentată, cu cât viața spiritului e mai năvalnică; ea inundă atunci și viața trupului, o spiritualizează, o înalță peste necesitățile ei biologice. Sfinții sunt exemple sublime ale libertății spirituale, prin care omul întreg, — trup și suflet — se smulge din roboteala pământescului spre a înflori sub zărilor de jar ale Dumnezeirii. Dacă legea biologiei e să respire în atmosfera pământului, legea duhului e să respire în Dumnezeu, să se hrănească din lumina Lui divină: e legea naturii lui și condiția necesară, mediul prielnic de dezvoltare a libertății lăuntrice cu care ne naștem. De aceea, atât arta, cât și știința, oglindiri terestre ale măririi lui Dumnezeu, sau expresii ale nostalgiei ce ne arde sufletul, nu sunt suficiente spre a ne da și a ne deschide zărilor acestei libertăți: ele nu pot fi un scop în sine, ci numai o indicație a urcusului ce duce către cer. Singură religia, care coboară pe Dumnezeu real și viu în inima omenirii, are și zărilor și puterile prin care libertatea spiritului devine o realitate trăită, nu un simplu vis târit prin moșirlele pământului. Sfinții nu aparțin nici științei nici artei, pentrucă ele numai ne sugerează existența lui Dumnezeu; sunt creațiunile sublimе ale religiei, care așează spiritul în mediul trăirii lui, în Dumnezeu”. (Diacon N. Mladin: Op. cit. pag. 34-35).

Adevărata cultură este o sintesă între spiritualul din fenomenul de viață și spiritualul din procesul sufletesc. — Adevărata cultură este o teandrie.

Adevărata cultură (aceea în care intră și religia), ca și adevărata viață, (aceea care se perfecționează prin Sf. Taine, prin Sf. har), cuprind în ele aceleași luminișuri divine, — din care sporesc. Supremul lor grad este ajuns în sfințenie.

Sfințenia este o putere și o libertate conformă cu natura spirituală.

Sunt aceste feluri de cultură și de viață, numai un ideal, numai o aspirație?

Pentru noi cei mulți, da. Ele sunt însă și o realitate la care au ajuns unii.

Idealul acesta nu trebuie să ne desnădăjduiască. Și nici nu trebuie confundat cu iluzia. Idealul este o ierarhi-

zare a realității; iluzia este o banalizare, o nesocotire a ei. Idealul sfârșește în extaz, în contactul cu realitatea supremă, transcendentă și ontică. Iluzia progresa spre halucinație. (În extaz, conștiința e prezentă și activă, în halucinație dispăre).

Cultura, luată în acest sens, este „etalonul unic de valorificare a vieții”, măsura unică de rezistență și forță spirituală a unei ființe omenești. În ea, tendința de trăire a omului e suficient de interioară, — și se înalță, într'un perseverent efort, până la rangul de spiritualitate. Omul cult, așadar, este o ființă care și-a luat în posesie destinul; el își trăiește sincer viața, — și pentru adevăr, suferă, își sacrifică propria ființă.

Cultura dă expresie de bogăție morală vieții omenești. „Viața omului aparține moralei, adică libertății responsabile, nu necesității iresponsabile”. (Diacon N. Mladin: Op. cit. p. 37).

Cultura ameliorează suferința — și viața în genere — pe măsura iubirii care e activă în ea; nu poate însă repune pe om, pe deplin, în starea paradisiacă.

Cultura este rodul unui talent. Oamenii, însă, nu pot avea talentul pentru cultură, fără să aibă geniu pentru viață. Geniul vieții constă în iubire. El dă putere de a-și organiza și expune viața într'o armonie perfectă. Această armonie este fericirea; — și numai ea corespunde iubirii. Ea se realizează prin contactul omului cu omul, dar numai cu concursul divin al grației. Armonia aceasta este „o concluzie a vieții, nu un scop în sine”, care se realizează la capătul unui șir de valori spirituale.

GH. MOȚIU

Intre auguri

Din nou îmi veni în minte, zilele acestea, părintele B... cu care am avut plăcerea să mă întretin mai anii trecuți în discuții frățești despre sublimitatea creștinismului, despre măreția și în același timp despre sarcinile și răspunderea slujbei de preot.

Era dintr'o altă margine a Țării, dintre poporenii și slujitori ai Domnului cu deprinderi, în multe privințe, deosebite de ale noastre. Era cu pricepere și duh în vorbire. De încheiere a lungii noastre excursii în câmpul ideilor sfinte, ne-am împărtășit și câte ceva vesel, ne-am îngăduit câteva digresiuni și prin aceasta poate că am păcătuit.

Mi-a spus de pildă, despre o venerabilă față bisericească din nu prea îndepărtatele, dar totuși mai binecuvântatele vremi, că fusese re-olamată de cineva, că slujește la altar încălțată cu opinci. Organul de control, deplasându-se la locul incriminat, într'adevăr l-a găsit pe bătrânul ispravnic al cerului rugându-se lui Dumnezeu în hulita încălțăminte de la țară.

— Slujești părinte cu opinci? Ai?

— Ba slujesc cu prescură și vin! — răspunse liniștit bătrânul.

Și răserăm sdravăn cu părintele B... ca de una bună.

Apoi îmi mai spuse de unul. Și acesta păstor bun și osârdos, dar cu o meteahnă. Colecționa. Și nu colecționa obiecte și inscripții vechi, ci neputințele și neajunsurile fraților săi întru slujire. Era un cicălit și-un vajnic băgător de vină pentru orice abatere dela tipic sau dela canoanele păstoriei. Avea un carnet soios și ferfenițit, în care însemna totul și pe care-l deschidea cu multă amenințare la întrunirile între patru ochi. Era o te-roare, un fel de index, de carte neagră, acest carnet. Unul dintre colegi, mai șugubăț, i l-a sustras odată, tocmai după un faimos sobor și bogate lucrări în colegiu. Așa că în ședința intimă, de observații și îndrumări ce urma, „colecționarul” n'a putut băga de vină decât pe jumătate din ceea ce avusese de gând.

Natural că am răs cu părintele B... și despre întâmplarea aceasta, dar mai puțin; și aceasta din cauza că cei ce au sustras carnetul, s'au dat într'un ungher, și pe lângă observațiile destinate acelei zile, au citit, ca 'ntr'o spovedanie și alte observări, o adevărată colecție, culese ani de-a rândul în parohii diferite.

Despre un păstor cu sectari în parohie, cu „pocăiți”, avea notat că, în marea grije ce-o avea ca să nu se facă spărturi sau salturi peste țarc, nu citea niciodată poporului din sfintele Evanghelii „pocăiți-vă”, ci „îndreptați-vă”. Un altul, cu multă iubire de neamul său, era notat, că se credea și mai în serviciul națiunii dacă citea „învățătoarele” acolo unde obvenia „Rabi”, și simplu „poporul”, unde se scria „poporul tău Israel”. Despre un nenorocos în căsnicie, căruia i-a murit soția și se sbătea cu o ajutoare să-și crească droaia de copii, scrisese că, înlocuia în Evanghelii o anumită expresie prin cuvântul mai vag: „necurătenie”. Altul, ce nu prea avea concursul autorităților sătești în treburile sfinte, își canonea îndărătnicia că aceea, că le citea la serbările naționale alte evanghelii, ectenii sau rugăciuni, de cât acelea în care grăia de supunere la stăpânire.

Azi, dacă ne-am mai întâlni părinte B..., am zăbovi și am comenta cele din carnetul buclucaș și în lumina acestor rânduri, peste care abia zilele aceste am dat mai întâi:

„Feriți-vă de-a alege în cuvintele lui Dumnezeu. Un semn de siguranță primejdie sufletească e acesta, că te rușinezi să citești anumite locuri din sfânta Scriptură. Dacă e vreun text pe care-l ocolești și nu-l citești bucuros, e din cauză că acel text te învinuște, te arată cu degetul și te osândește. Datoria ta e să-l privești în față, cu îndrăzneală și să te silești a te lepăda de ceea ce osândește în tine. Fraților, citiți cât mai des locurile care vă produc mai mult chin”.

Pr. Gh. Perva

Despre ce să predicăm?

Duminecă în 14 Aprilie 1946 să vorbim despre:
TRADIȚIE.

Revelația divină se cuprinde în Biblie și în Tradiție. Biblia și Tradiția sunt cele două comori culturale, sacre și nemuritoare, ale religiei creștine.

Între aceste două izvoare ale revelației și religiei creștine, cel mai vechiu este Tradiția, și cel mai necontestat este Biblia.

Ne ocupăm mai întâi de Tradiție, pentru că ea este cel mai vechiu și putem spune cel mai puternic mijloc de răspândire a revelației divine.

Nicio religie, nici creștinismul, nu-și are începutul într-o carte scrisă, care să-i fi servit de constituție sau mijloc de propagare. Toate religiile — și creștinismul — au început prin cuvântul viu și vorbit, prin predica orală a întemeietorilor; toate s'au propagat, s'au transmis la urmași și s'au răspândit în lume prin forța Tradiției. Cu deosebire creștinismul; nici în religia Vechiului Testament, nici în religia Noului Testament, nu avem cartea la început, ci cuvântul liber și nescris, Tradiția. Și din punctul acesta de vedere se exprimă adevărul, când se spune că: „La început era cuvântul...” nu scrisoarea sau cartea.

Ce este tradiția și ce însemnătate are ea pentru viața culturală în genere și în special pentru religia creștină? Se cere să răspundem la întrebările acestea, mai ales din pricina că tradiția pe lângă numeroșii și valoroșii ei apărători, are și o mulțime de adversari, cu deosebire în unele ideologii revoluționare ale veacurilor din urmă, precum și în conduita atâtor oameni care nu mai au niciun respect față de virtuțile, creațiile și munca înaintașilor, ca și când progresul, cultura, civilizația, lumea și totul ar începe numai dela ei.

Tradiția este viața cu toate valorile ei culturale, morale, sociale și religioase pe care înaintașii le transmit urmașilor; „tot ce se transmite într-o societate dela o generație la alta” (D. Gusti). Toate obiceiurile, toate credințele, toate deprinderile, toate exemplele, toate bunurile spirituale și materiale, toate constituie zestrea cea mare a tradiției.

Nu ne putem imagina viața socială, culturală și religioasă, fără tradiție. Au fost în cursul istoriei o mulțime de revoluții, care au încercat să rupă firul legăturilor cu trecutul; să întemeieze o viață nouă și o lume nouă, întemeiată pe idei noi, pe principii noi, pe constituții și legi noi, într'un cuvânt pe inovații, până astăzi însă nu au reușit să înlăture puterea tradiției. Incercările au ținut o clipă. După ce spiritele s'au potolit și rațiunea sănătoasă a intrat în drepturile ei, s'a revenit cu încetul la tradiție și din toate ideile și inovațiile revoluționare nu s'a mai

putut păstra, decât ceea ce s'a putut altoi pe trunchiul viguros al tradiției, numai ceea ce s'a putut pune de acord cu experiența veacurilor, cu înțelepciunea bătrânilor și cu munca acumulată în instituțiile și operele înaintașilor.

Se spune adeseori că tradiția e fixism, încremenire în forme vechi și deci moarte. Dacă ar fi așa, adversarii ei ar avea perfectă dreptate. Numai că tradiția nu e nici fixism, nici încremenire, nici moarte. Am spus dela început că tradiția este *viață*, viața înaintașilor transmisă urmașilor; este cel mai puternic val și curent de viață care poate exista și care curge fără încetare. Tradiția e fluviul vieții, în care se adună toate izvoarele, toate pârâiașele și toate râurile, pentru a curge înainte.

Tradiția e condiția esențială a progresului și a evoluției; e însuși progresul și însuși evoluția. Fără tradiție nu există nici progres, nici evoluție. Progresul înseamnă întâi de toate perfecționare. Schimbările și inovațiile, care nu se pot altoi pe trunchiul viguros al tradiției, falsifică progresul; ne dau numai iluzia, nu realitatea progresului. Când progresăm, înseamnă că înaintăm, mergem în direcția începută. Când rupem cu trecutul, rupem și cu progresul. După cum spune Vincențiu Lărinianul, cu vădită dreptate, progresul nu este totuna cu invenția. Progresul e adaus de virtute, splendoare, grație și eleganță. Progresul e formă nouă, nu fond nou. Când se schimbă fondul, nu mai avem progres, ci schimbare, deci încetare a ceea ce a fost și începere a ceea ce încă nu a fost. Progresul e așa dar tradiție, opera de continuitate și munca de perfecționare în acelaș gen și în acelaș sens. Altfel nu-i progres, ci reclamă, progres fals, imaginar, dacă ne putem exprima astfel.

Tradiție este și evoluția, și evoluția tradiție. Evoluția fără tradiție este un nonsens. Cine zice tradiție zice evoluție; cine zice evoluție zice tradiție. Evoluția nu este creație, ci tradiție, transmiterea unor valori consacrate, definitive. Evoluția presupune creația și evidențiază tradiția. Folosind o analogie tot dela Vincențiu de Lerin, tradiția și evoluția se aseamănă cu creșterea copilului. Prin creștere copilul nu primește organe noi ci dezvoltarea, mărirea, întărirea și desăvârșirea celor existente. Așa e și în evoluție: nu se creiază ci se dezvoltă, cresc, se întăresc și se desăvârșesc toate bunurile și valorile moștenite prin tradiție dela înaintași. În consecință, evoluția implică și condiționează tradiția, ca și progresul. Fără tradiție nu este nici progres, nici evoluție, deoarece fără tradiție nu este nici viață organică, nici continuitate istorică.

Astfel înțeleasă tradiția, însemnătatea ei pentru viața culturală, socială și religioasă este evidentă. Tradiția reprezintă acumulată în instituțiile ei cea mai veche și mai bogată experiență de viață, cea

mai bună și cea mai mare parte din cultura și civilizația omenirii.*

Dar tradiția nu este numai factor de progres și evoluție, mijloc de păstrare, îmbogățire și transmitere a culturii și civilizației umane. Pentru noi, creștinii, Tradiția religioasă, ca mărturie și mijloc de păstrare și propagare a revelației divine, are o valoare egală Sfintei Scripturi. Biblia nu cuprinde toate adevărurile revelate; apoi dintre cele revelate, unele sunt incomplete, altele sunt grele de înțeles. Tradiția le întregeste, comentează și luminează pe toate. Astfel, Tradiția e mai largă decât Scriptura. Ea e transmisiunea unui depozit sacru mai mare decât cel cuprins în Biblie. Tradiția formează și comentează Biblia. Desfășurarea dogmatică și canonul Sfintei Scripturi — opera capitală a veacurilor de aur ale creștinismului — se face sub direcția Tradiției. Iisus Hristos „n'a scris decât pe nisip și nu și-a imprimat cuvintele decât în aer” (M. Blondel). Tradiția este opera Mântuitorului *întregă*; e creștinismul întreg,

* Aportul tradiției în orice societate este mult mai mare decât al prezentului. Fără tradiție oamenii ar începe de fiecare dată viața de la început. Dezvoltarea societății nu se poate face decât prin tradiție, adică prin acumularea experienței de viață și a produselor din trecut în cuprinsul prezentului și prin desfășurarea lor mai departe...

„Pentru existența națiunilor ca ființe distincte, tradiția joacă un rol covârșitor, pentru că este singura realitate care le păstrează viața proprie. O națiune care își părăsește cu desăvârșire tradiția, în care intră limba, portul, religia, obiceiurile, concepția proprie de viață, se pierde în ființa altor neamuri. De aceea inovațiile unei națiuni nu trebuie să fie împotriva tradiției, ci în sensul ei, a continuării și dezvoltării treptate a vieții sociale începută de înaintași. Generațiile în viață nu sunt decât momente dintr-o evoluție mai mare, care a început înaintea lor și se va continua după ei, încât ele n'au dreptul să distrugă ce au făcut generațiile prezente, ci trebuie să le păstreze și să le sporească neîncetat, ca să le transmită îmbogățite urmașilor. Ființa unei națiuni cuprinde în chip solid ar toate generațiile de oameni care se desvoltă în sânul ei, viii conviețuiesc cu morții și cu cei ce vor veni. De aceea avem de săvârșit acțiuni începute și suntem răspunzători de buna lor îndeplinire față de cei din viitor. Numai așa o națiune își poate împlini misiunea ei istorică” (D. Gusti și Tr. Herseni: *Elemente de Sociologie*, Ed. VII, p. 164, 168—169).

C. Rădulescu-Motru: „Evoluția umană există, fiindcă omul are tradiție. Reacțiunile fenotipice omenești se fixează pe tradiție, și astfel se pot transmite la urmași; pe când la animale, nefiind o tradiție, reacțiunile fenotipice disoară deodată cu moartea acestora...”

„Omul are o evoluție, fiindcă are o tradiție. Puiul de animal când vine pe lume, găsește un mediu de excitație identic cu acela al tuturor ascendenților săi, și când nu-l găsește, este expus să moară; copilul de om, din primul moment, este ajutat de experiența acumulată a generațiilor trecute. Tradiția îi economisește vremea și îi înmulțește puterile. Născut în mijlocul sălbăticiilor, el devine un fel de om, și născut în mijlocul culturii, altfel de om. Puiul de animal, oriunde ar fi născut, devine tot același fel de animal. Deosebirea dintre om și animal vine dar din faptul că unul se sprijină pe tradiție și celălalt, nu...” — „...tradiția dă omului ajutorul pe care instinctul îl dă animalului. Este inteligența lui slabă, atunci vine tradiția și-l susține. El plutește pe aripile acesteia, cum plutește pe apă, cu ajutorul cordonului de înnot, acela care nu știe să înoate. Este inteligența lui, dimpotrivă, vie, inventivă, atunci tradiția îl va ajuta să se ridice și mai sus. Acela care continuă munca începută de alții, profită de experiența acestora; contribuția lui câștigă în valoare fiindcă sosește, ca plusul de muncă, la momentul oportun, după un exercițiu îndelungat. Dar tradiția culturii aduce ceva mai mult. Nu numai că ajută la dezvoltarea individului, ea și înobilează sufletul acestuia” (Curs de Psihologie, *Cultura Națională*, p. 318—319, 326).

viu și dinamic; e Biserica întreagă, vie, activă, luptătoare. Tradiția e curentul vieții creștine, acel val extraordinar de viață, care începe cu Iisus Hristos și continuă prin apostoli și urmașii lor până astăzi și până la sfârșitul veacurilor. Tradiția e forța de expansiune și de progres creștin, marșul progresiv, organic și sintetic, imitația adevărului divin revelat în Iisus Hristos, trăirea după îndreptarul creștin, prin harurile și dogmele Bisericii; e revelația și experiența creștină în întregimea ei. „Evanghelia nu e nimic fără Biserică, învățământul Scripturilor nimic fără viața creștinătății, exegeza nimic fără Tradiție” (Blondel). Tot ce viața și gândirea creștină au creat și acumulat în cursul celor aproape douăzeci de veacuri de creștinism, dela Evanghelie și până astăzi, constituie venerabila și nemuritoare Tradiție creștină. Oricine întreține aprinsă flacăra iubirii sfinte în viața și inima sa, oricine caută în revelația divină răspuns la întrebările grele ale conștiinței, oricine cugetă și activează creștinește, trăește după norma sau canonul Tradiției creștine.

Acesta e sensul Tradiției pentru noi, creștinii, de acord cu glasul Bibliei care ne obligă să ținem nu numai cele scrise în cărțile sfinte, dar și tot ce am primit în moștenirea Tradiției sfinte, după cum și Apostolul Pavel ne spune:

— „*Cele ce ați învățat și ați primit și ați auzit și ați văzut la mine, acestea să le faceți, și Dumnezeu al păcii va fi cu voi*” (Fil. 4, 9).

Recenzie

Reviste

Revista Istorică, vol. XXXI, Nr-le 1—12, București, Ianuarie—Decembrie 1945.

Revista Istorică, fondată de N. Iorga, continuată acum de N. Bănescu, actualul director, se menține pe aceeași linie tradițională de știință istorică, cu un bogat material inedit de 267 pagini. Studii de o importanță deosebită atât pentru istoria universală, cât și istoria națională găsim expuse cu multă competență de o serie de cercetători harnici în ogorul istoriografiei.

Distinsul bizantinolog român N. Bănescu publică conferința ținută la Radio, despre „*Nicolae Iorga și ideea națională*”, arătând rolul covârșitor a lui Nicolae Iorga în istoria poporului român (pp. 1—9). „Cu dânsul s'a dus dintre noi, între multe altele, cea mai puternică întrupare a ideii naționale, pe care, din prima tinerețe și până la capătul vieții, neconținut a servit-o cu toate darurile minții sale strălucite”. El a dat înțâietate în preocupările sale de istoric, istoriei naționale, îmbrățișând trecutul național.. (ibid, pag. 1). N. Iorga spunea: „Mai presus de interesele indivizilor și de interesele de clasă, trebuie

să se ridice solidaritatea națională, sentimentul de unitate care îmbrățișează o societate dela un capăt la altul" (pag. 9). Noi, — spune N. Bănescu — cari ne-am format sub vraja acestei înălțătoare predici nu o putem uita; noi înainte de toți avem datoria supremă să nu părăsim mântuitoarele sale precepte. De dincolo de mormânt, sufletul Titanului răstignit pentru câte binefaceri coborîse între noi, ne cere, poruncitor, acest lucru" (p. 9).

Tot N. Bănescu mai publică conferința ținută în ciclul „Amicilor Franței: „Un mare învățat și prieten francez: Charles Diehl”, cel mai mare învățat bizantinolog francez. Expune opera marelui savant, analizând minunatele cărți, izvoare neseceate de știință și artă a Bizanțului. (pp. 11—18). A fost și un mare prieten al Românilor. A cercetat toate mănăstirile din Vechiul Regat, unde tradiția Bizanțului e puternică, iar despre Hurez — spunea Diehl — poate e cea mai frumoasă din toată România. Asupra acestuia vom reveni într'un articol special.

„Asistat-a arhiepiscopul de Tomis la sinodul din Chalkedon (451)?”, astfel e intitulat studiul d-lui V. Laurent (pp. 19—27). Sunt discutate studiile lui R. Netzhammer, R. Vulpe, J. Zeiller, Schwartz și a altor istorici privitor la arhiepiscopul Alexandru de Tomis. Numele acestui ierarh se găsește o singură dată menționat în procesele verbale ale sinodului — de aci pleacă întreaga discuție. V. Laurent susține că n'a participat, din motivul că Hunii au staționat de-alungul Dunării: Skythia se afla la discreția lor. El a stat alături de credincioșii săi, — așa cum face fiecare păstor bun în vremuri grele — spunem noi. — Deși n'a participat la sinod, arhiepiscopul de Tomis Alexandru, totuși semnă osândirea lui Dioscor, și fără îndoială formularea credinței, dar câtva timp după închiderea desbaterilor, cu prilejul unei călătorii la Constantinopol, pe la 452, cel mai de vreme. Această absență — spune V. Laurent — n'a fost pricinuită de nici un motiv de doctrină, ci de împrejurările tragice ale invasiunilor, care reclamau păstoria și prezența sa pe loc (p. 27). Și articolul d-lui V. Laurent e pasionant și demn de urmărit, mai ales critica versiunilor: grecești și latine, ce sunt analizate, cu multă minuțiositate.

Alt articol din domeniul istoriei bisericești se intitulază: „Teotim episcop de Tomis”, scris de Iosif E. Naghi, (pp. 167—171). E vorba de episcopul Teotim al Tomisului din Sciția, care a scris multe tratate teologice în formă de dialog. Istoricul bisericesc Sozomen scrie despre el, în traducerea românească a I. P. S. Sa Iosif Gheorghian, Buc. 1897. Teotim crescuse „în practica

vieții călugărești” și „dăduse barbarilor ce locuiau pe țărmurile Dunării o atât de înaltă idee de virtutea sa, încât ei se obișnuiră a-l numi Dumnezeu Romanilor” (p. 167). Tot Sozomen spune, că a avut curajul de a nu condamna pe Origen, și a nu dezonora memoria unui scriitor care murise — aceste cuvinte le spuse lui Epifanie. — El citi din cartea lui Origen și spuse: „Acei cari blamează această doctrină, blâmându-o, blamează și izvorul de unde e scoasă”. Acestea s'au petrecut la 402, când Epifanie „prelat viclean”, cum îl numește Sozomen, cerea depunerea Sf. Ioan Gură de Aur (pag. 168). Socrat, suprenumit Scolasticul, istorisește că Sf. Teotim a apărat pe Origen. Iată ce a spus el la Constantinopol, când unii episcopi voiau să-l condamne: „...Cine necinstește aceste cărți — a lui Origen, — nu bagă de seama că necinstește Sf. Scriptură, din care el și-a extras principiile” (pag. 169). Istoricul bisericesc Nicefor îl pomeneste că e de origine barbară (scit, nu grec). Sf. Ieronim spune că Sf. Teotim a fost scriitor bisericesc. E pomenit și în Sacra Paralela (p. 169). Mai există un al doilea episcop de Tomis cu numele Teotim, care a trăit mai târziu și a participat la conciliul universal dela Calcedon din 451 (p. 171).

Revista Istorică, conține și alte studii de istorie profană, interesante, cu multe recenzii și dări de seamă, toate valoroase pentru cercetătorul istoric. Dl N. Bănescu, directorul actual, e demnul continuator al revistei regretatului istoric N. Iorga.

Prof. C. Rudneanu

Informațiuni

■ I. P. S. PATRIARH NICODIM a primit de curând din partea I. P. S. Patriarh Alexei, conducătorul suprem al Bisericii ortodoxe din U.R.S.S., invitația de a face o vizită la Moscova, spre a participa la unele solemnități cu caracter bisericesc.

Deasemenea I. P. S. Patriarh a primit și o altă invitație din partea episcopiei ortodoxe române din America, de a cinsti cu înalta Sa prezență solemnitatea punerii pietri fundamentale a mănăstirii ce se va ridica pe vatra românească dela Gross Lake Michigan.

În acelaș timp s'a produs și a treia invitație din partea superiorului așezămintelor bisericești ortodoxe române din Ierusalim ca I. P. S. Patriarh să participe la târnosirea alor două biserici românești înălțate la Ierusalim.

În legătură cu aceste invitații, ziarele au adus vestea că I. P. S. Patriarh Nicodim va pleca în curând la Moscova, pentru a satisface invi-

în penitenciare și nici în cărciumi. Un neam vîguros, plin de sănătate, cu moralul ridicat și cu fruntea senină, crește în răsadnița bisericii, a familiei oneste și fecunde în cari se păstrează cele mai strălucite tradiții.

Iată dece, credem, că în momentul când se vor șlefui și când se vor pune pietrele de temelie la pacea așa de mult dorită, Biserica își va spune cuvântul răsplat. Se știe doar că esența și nucleul dinamic al tuturor reformelor sociale durabile, din vremuri străvechi până azi, au la bază o concepție de viață a religiei cu toate notele ei caracteristice.

Suntem în pragul săptămănei celei mari. Figura dumnezească a Mântuitorului se pregătește să urce din nou, drumul de mărcini și de sânge al Golgotei. Printre ruinele pline de jale și dureri crâncene ale prăpădului sufletesc, Hristos Mântuitorul pășește sigur, purtând în mâna Sa sfântă, ridicată spre cer, torța de foc și fulger, al unui viitor plin de farmec și de nădejdi. Busola magică a acestui viitor plin de măreție, Hristos a pus-o în mâinile Bisericii Sale, a cărei importanță actuală și pentru viitor, depășește enorm de mult, nu numai cele mai grele, dar și cele mai glorioase epoci ale trecutului.

Biserica poartă în fruntea convoiului omenesc, stălpul de foc și de lumină, la umbra căreia, orice individ, colectivitate, țară sau popor, găsește popas, ca să-și desăvârșească viața, menită să urce pe scara rânduelilor pământești la mărirea lui Dumnezeu. Ce privește poporul român dorința unanimă este ca Biserica noastră să deslănțue în viața sufletească a creștinilor săi, o vitalitate dinamică de întărire și fortificare morală.

În fața perspectivelor pline de frământări chinuitoare, să ne amintim de modesta barcă a pescarilor-apostoli, prinsă de furtună pe lacul Ghenizaret. Glasul de blândă dojană a Mântuitorului, care a coborât raze de liniște în sufletele popoarelor, veacuri peste veacuri, a răsunat mai puternic decât furia valurilor: „Ce sunteți înfricați puțin credincioșilor”? Nu vedeți marșul biruitor al dreptății? Nici când Dumnezeu nu-și lasă planurile neisprăvite. Această certitudine, să ne fie talismanul sufletesc, scaldat în post cu rugăciuni adânci, cu ajutorul cărora să însoțim și noi pe Hristos Mântuitorul pe drumul de sânge al Golgotei.

Protopop: S. STANA

De-ar grăi pietrele...

De-ar ști vorbi pietrele, ne-ar povesti cu ardoare și respect despre Creatorul lor, despre cel ce-ar fi putut ridica dintre ele fii de-ai lui Avraam și despre cel ce le-ar fi putut preface în pâini, în timp ce noi știm atât de puțin și de stângaci să grăim despre facerea noastră cea dintru început și despre nașterea noastră cea din nou! Ne-ar putea povesti stâncile cum au fost chemate din neființă, cum au fost rostogolite fiecare la locul ei, în vreme ce noi nu știm grăi cum se cuvine despre poruncile Lui dăltuite în granitul veacurilor.

De-ar avea glas stâncile și peșterile, ne-ar povesti, cu câtă îndurare s'au desfăcut ca să fășnească apa și să adăpostească Mântuirea. De-ar avea grai marmurile și lespezile de morminte, ne-ar povesti cu mândrie, despre una care s'a dat la o parte într'un răsărit de soare, ca să facă loc luminii și vieții. Și ne-ar învini în același timp pentru sgârclita desfacere a inimii noastre, și pentru atâtea și atâtea tăgăduiri și întunecate tănuiri.

De-ar putea învini cele două table de piatră, sfărâmate de pictorul muntelui Sinai!

De-ar putea propovădui pietrele, de bună seama ne-ar spune cum capete semețe, „pruncii ficel Babilonului”, au fost zdrobiți de stâncă; ne-ar repeta întâmplarea cu piatra pe care n'a îndrăsnit nimeni s'o ridice și s'o izbească în femeia hărțuită de clevețitori.

Dacă ar ști grăi pietrele, ne-ar spune cum le-a tăiat piatrarul din munte, cum le-a ales, le-a cioplit și le-a dat zidarului să le aștearnă în temelie de templu. Ar ști, da, pe când noi, ce știm spune despre Făcătorul nostru, care ne dăltuiește cu ciocanul cuvintelor sale și vrea să ne facă templu al Duhului său?

De-ar avea glas pietrele, de bună seama ne-ar face adesea de rușine, pe noi, ceștia ce-avem gură, cari, de multe ori tăcem și nu strigăm destul de tare adevărul și slava lui Dumnezeu.

De-ar tăcea și puținii, fricoșii cari grătesc cam în șoaptă și cu meșesugite ocoliri, s'ar prea putea să grăiască cu revoltă și dispreț pietrele.

Da, pietrele.

Amușitele, dar teribilele pietre!

Pr. Gh. Perva

Despre ce să predicăm?

Duminecă în 21 Aprilie 1946 să vorbim despre: BIBLIE.

Sunt trei cărți pe care este dator să le cetească și mediteze fiecare om: cartea naturii, cartea sufletului și cartea vieții, Biblia (la care unii mai adaugă cartea trecutului omenirii: istoria și calendarul, cartea despre măsura și împărțirea vremii). În toate se

descopere înțelepciunea, pronia, bunătatea și iubirea lui Dumnezeu, dar mai ales în Biblie, în dumnezeiasca Scriptură.

Între toate cărțile omenirii, Biblia ocupă un loc unic, o poziție excepțională. Biblia e *Cartea* (biblos-carte), *Cartea* prin excelență, *Cartea* cărților, *Cartea sfântă*, sfânta Scriptură, *Cartea* vieții, *Cartea* luminii, *Cartea* mântuirii, *Cartea* înțelepciunii eterne, *Cartea* inspirată de Dumnezeu. E cartea cea mai cetită, cea mai studiată și cea mai răspândită; cartea cea mai populară dintre toate cărțile omenirii; cartea celei mai avansate culturi; cartea din care sorb oamenii elixirul vieții, beutura nemuririi, înțelepciunea divină. E tradusă și tâlcuită în sute de limbi — în toate limbile culturale, — în mii de ediții și în milioane de exemplare.

S'au scris nenumărate poezii frumoase, dar poezia psalmilor e neîntrecută; s'au scris multe cărți de filosofie, dar cărțile de înțelepciune ale Bibliei sunt neîntrecute; s'au scris biografii alese, dar Evangheliile sunt neîntrecute; s'au scris parahole și cuvântări celebre, dar cele ale Mântuitorului sunt neîntrecute, — deși toate cărțile de literatură le trec sub tăcere și le ignorează.

Biblia este cartea cea mai mult comentată și criticată, opera care are cei mai buni prieteni și cei mai înverșunați adversari. Nu este artă din Vechiul sau Noul Testament al cărei autenticitate să nu fi fost contestată. Nu este capitol sau verset, care să nu fie supus celei mai riguroase critici. A fost disecată și analizată toată Biblia, dela început și până la sfârșit. Tot cuprinsul ei a fost negat, toate învățăturile ei au fost răstălmăcite și denunțate ca niște compoziții neautentice: interpolate, compilate, imitate, false și așa mai departe. Printr'o tălmăcire eronată, prin date false sau tendențios prezentate ca rezultate ale științei, s'au căutat în Biblie tot felul de erori și contradicții... Nicio virgulă și nicio silabă din Vechiul și Noul Testament nu au rămas în picioare. Toate au fost maltratate, încât este nevoit să te întreb și să ridici acel „strigăt sfâșiator”, pe care l-a ridicat un învățat (Roos) când a văzut ce-au făcut „teologii” protestanți din cuvântul lui Dumnezeu: „Atunci unde mai este Sfânta Scriptură?”

Și totuși, nicio carte nu a cucerit admirația și nu a primit elogiile pe care le-a cucerit și le primește Biblia. Unitatea ei a rămas neatinsă și admirația în jurul ei este în continuă creștere. Dăm câteva exemple și nume reprezentative din istoria și cultura umanității, în care se oglindește clar valoarea incomparabilă a Bibliei:

Martin Luther, întemeietorul protestantismului, declară: „Nu există pe lume o carte mai limpede scrisă decât Sfânta Scriptură, care este față de celelalte cărți ca soarele față de celelalte lumini”.

G. Galilei, cunoscutul astronom, fizician și ma-

tematician, declară într'o scrisoare că „Sfânta Scriptură nu poate niciodată să mințească sau să rătăcească. Adevărurile ei sunt absolute și neîndoelnice”.

R. Boyle, întemeietorul chimiei științifice, a lăsat aceste cuvinte prin testament: „Față de Biblie, toate cărțile omenești, chiar cele mai bune, sunt numai ca planetele, care primesc toată lumina și strălucirea lor numai dela soare”.

B. Pascal, vestitul matematician, fizician și filosof francez, scrie: „Scriptura are pasagii pentru a consola toate condițiile și pentru a intimida toate condițiile”.

S. Pellico, marele scriitor italian, zice: „Biblia este codul adevărat al sfințeniei și prin urmare al adevărului”.

D. Diderot, genialul encicloped, în societatea unor filosofi care batjocoreau Biblia, a ridicat următorul cuvânt de protest: „Domnilor! Poate să fie cu această carte oricum, dar respectul pentru adevăr mă obligă să mărturisesc, fără pornire și fără părtinire, că eu nu cunosc pe nimeni, nici în Franța nici altundeva în lume, care să scrie sau să vorbească cu atâta talent ca păstorii și vameșii, care au scris această carte. Afirm chiar, că nimeni din noi n'ar fi în stare să scrie o istorie așa de simplă și așa de sublimă, așa de frumoasă, de mișcătoare, de un efect așa de puternic asupra inimii și care să exercite o înrăurire, pe care veacurile nu o pot slăbi, cum exercită fiecare și chiar cea mai neînsemnată istorisire a patimilor și morții lui Iisus Hristos”.

Walter Scott, celebrul romancier englez, se spune că pe când se afla pe patul de moarte, a rugat pe ginerelui său să-i cetească ceva din Carte. „Din care carte?” a întrebat ginerele. — „Nu există decât o singură carte: *Biblia*” — a răspuns autorul și cetitorul atâtor cărți alese, W. Scott.

Zah. Taylor, președinte al Statelor Unite, spune: „Biblia este cartea cea mai bună și așa vrea ca ea să fie în mâna tuturor. Pentru siguranța și trăinicia statului nostru, ea este absolut necesară. Nu poate fi guvernare fără religie și fără morală; și nu există morală fără religie, nici religie adevărată fără Biblie. Biblia trebuie pusă mai ales în mâna tineretului. Ea este cea mai bună carte de școală din lume... Dorosc ca toți cetățenii țării mele să stea sub înrăurirea acestei cărți sfinte”.

Lordul G. Byron, ilustrul poet englez, a lăsat pe Biblia sa următoarea inscripție: „În această prea sfântă carte se cuprinde taina tuturor tainelor. Fericiți sunt acei muritori, cărora Dumnezeu le-a dat darul de-a auzi, de-a ceti, de-a rosti la rugăciune și a primi cu umilință cuvintele acestei cărți. Fericiți cei care sunt în stare să deschidă poarta și să meargă cu hotărîre pe calea arătată de ea. Iar cei care o cetesc, numai ca să se îndoiască de spusele ei sau să le disprețuiască, aceia mai bine nu s'ar mai fi născut”.

I. W. Goethe, mare învățat și cel mai mare poet german, mărturisește: „Eu personal iubesc și prețuiesc Biblia, căci aproape numai ei îi datoresc toată cultura mea morală. Istorisirile, învățăturile, simboalele, pildele ei, toate s'au întipărit adânc în mine și m'au influențat într'un fel sau altul. De aceea nu mi-au plăcut atacurile nedrepte, batjocoritoare și răutăcioase împotriva ei. Am citit-o pe toată de mai multeori,... am citit-o și pe sărite și dela început și dela sfârșit.

...Marea cinste ce se dă Bibliei, de multe popoare și generații, se datorește valorii ei launtrice. Ea nu este numai o carte populară, ci cartea popoarelor, pentru că pune soarta unui popor ca simbol al tuturor celorlalte, leagă istoria lui de facerea lumii și o duce — printr'un șir treptat de desfășurări pământeste și sufletești, de evenimente fatale și accidentale — până în regiunile cele mai îndepărtate ale veșniciei. De aceea Biblia este o carte de folos pentru totdeauna...” — „Sunt încredințat că Biblia e cu atât mai frumoasă cu cât o citești mai mult“.

J. J. Rousseau, mare cugetător, scriitor și pedagog francez, are următoarele cuvinte de admirație față de Sf. Scriptură: „Mărturisesc că majestatea Sfintei Scripturi mă umple de uimire. Sfințenia Evangheliei vorbește inimii mele. Uitați-vă la cărțile filosofilor, cu toată pompa lor, cât sunt de mici față de ea! E cu puțință ca o carte așa de sublimă și totodată așa de simplă, să fie cuvânt omenesc? E cu puțință ca acela a cărui istorie o povestește, să fie numai om? Ar fi mult mai neînțeles, dacă câțiva oameni s'ar fi grupat la un loc spre a compune această carte, decât să fi fost o singură persoană care să dea materialul pentru compunerea ei. Afară de aceasta, Biblia, Evanghelia are trăsături de adevăr așa de mari, așa de surprinzătoare, așa de fără pereche, că născocitorul lor ar fi mai de mirat decât eroul“.

W. Gladstone, bărbat de stat englez, scrie următoarele în prefața unei ediții populare a Bibliei: „În singurătatea unei odăițe, în liniștea nopții, pe patul de suferință în fața morții, pretutindeni Sfânta Scriptură stă alături de noi, cuvintele ei vindecă și alină, îndreptează și îndrumază, întăresc și dau îndemn spre tot ce e bun. Mai mult chiar: în învălmășala statului, a comunei, a tribunalului, a străzii sau a pieții, când deșteptarea pornirilor egoiste, a afacerilor sau a poftelor, pare a pune stăpânire deplină pe orice gând a oricărui suflet, chiar și atunci, tocmai atunci, se aude glasul Sfintei Scripturi, dulce și potolitor, și unul sau altul din cuvintele ei dă aripi sufletului, încât el își ia sborul ca o porumbiță și-și găsește pacea“.

O. v. Bismarck, cel mai mare bărbat de stat german, mărturisește într'una din scrisorile sale: „Eu cred că Biblia este cuvântul lui Dumnezeu“.

H. Heine, poetul evreu convertit la creștinism, declară: „Luminarea mea o datorez pur și simplu cetirii unei cărți. Unei cărți? Da. Ba încă este o carte veche, simplă, modestă ca și natura și naturală ca și aceasta. O carte care are înfățișarea obișnuită și lipsită de pretenții, ca soarele care ne încălzește, ca pâinea care ne hrănește. O carte care ne privește cu atâtat încredere și bunătate, ca o lumină... Și această carte se numește scurt și cuprinzător „Cartea-Biblia“. Cu dreptul se numește ea și Sfânta Scriptură. Cine a pierdut pe Dumnezeuul său, acolo îl poate găsi din nou în această carte și cel care nu l-a cunoscut niciodată, acela găsește aci adierea cuvântului dumnezeesc. Evreii, care îndeobște țin mult la lucrările scumpe, își dau foarte bine seama de ceea ce făceau, când — la arderea celui de al doilea templu al lor din Ierusalim — lăsară să li se distrugă obiectele de aur și de argint care serveau la sacrificii, candelabrele și candelarele, ba chiar și pectoralul marelui preot, cu marile lui pietre prețioase, și scăpară din flăcări numai Sfânta Scriptură. Aceasta făcea bogăția templului și, slavă Domnului, flăcările n'au mistuit-o“.

W. Wilson, președinte al Statelor Unite, spune: Biblia „e cartea cea mai binefăcătoare, cea mai simetrică, cea care înfățișează icoana cea mai firească despre viața oamenilor și despre temeierile, care-i însuflețesc. Aproape toate celelalte cărți sunt bolnavicioase, dar cartea aceasta e sănătoasă, curată, firească, nevinovată dela un capăt până la celalalt“ — „Dreptatea popoarelor, ca și a inșilor, trebuie insuflată de Biblie“. — „Eu plâng pe oamenii care nu cetesc Biblia în fiecare zi“.

George V, regele Angliei, zice: „Nădăjduesc că englezii noștri neconțin vor ceti și iubi Biblia. Din punct de vedere laic e cea dintâi dintre scripturile naționale; iar din punct de vedere sufleteș și duhovnicesc este tezaurul cel mai scump, pe care l-a putut vedea pământul nostru“.

Albert Reville, teolog raționalist francez, scrie în 1864: „Biblia rămâne ceea ce este, monumentul nepieritor al originii noastre religioase și cea mai bună hrană a pietății care reflectează. Din ea a ieșit în cea mai mare parte concepția modernă despre lume. Niciodată ca în zilele noastre, n'a fost Biblia obiectul unei critici mai profunde și mai îndârjite, și totuși niciodată influența ei n'a fost mai mare și răspândirea ei mai întinsă. Ea e tradusă în mai mult de 135 de limbi (astăzi a ajuns 800 n. n.) și ca altădată la Goții lui Ulfila, așa și azi la multe popoare, ea este cartea după care se învață alfabetul, cetitul și scrisul“.

Ad. Harnack, mare teolog protestant german afirmă: „Sfânta Sriptură este inepuizabilă în comorile sale. Ea este cartea tuturor vremurilor. Ce sunt față de ea Homer, Vedele, Coranul? Oridecâteori oamenii

au sorbit cu nesaț din ea, omenirea s'a ridicat la o treaptă mai înaltă. Vechiul și, mai ales, Noul Testament sunt cheia înțelegerii tuturor problemelor istoriei religiilor“.

H. Gunkel, alt teolog vestit, exclamă: „Biblie, carte minunată, învățătoare a omenirii, temelia vieții noastre spirituale! Tu semeni cu acea minunată cetate a lui Dumnezeu de pe muntele înalt care stă aproape de cer! Popoarele te privesc și se adapă din apa cea vie a fluviilor tale!

„Generații întregi pot să se întoarcă dela tine și să te disprețuiască, pentru că nu te cunosc. Dar totdeauna omenirea din nou se va întoarce la tine“.

Fr. Bettex, cunoscutul pastor german, scrie: „Biblia! O carte într'adevăr cum nu e alta. Urită și prigonită cu nicio alta, ea e totuși indestructibilă. Ea e în unul și același timp disprețuită și venerată, luată în răs și foarte stimată, declarată moartă și totuși plină de viață. Impărați, regi și pontifici puternici nu au cruțat nicio osteneală și nu s'au dat înlături dela nimic, ca s'o poată nimici. Înțelepți și învățați au combătut-o cu sudoarea pe frunte și acum când știința și critica cred că au distrus-o, ea se răspândește cu o iușală uimitoare în sute de limbi, în milioane de exemplare în lumea întreagă, se cetește și propoveduește dela un pol al pământului până la celalalt, și în puterea sa, pentru credința în ea, Negrii primesc să fie arși de vii și Armenii și Chinezii să fie torturați până la moarte. Ei voi toți învățaților și criticilor, scrieți o carte ca aceasta și atunci vom crede în voi“.

„Biblia este un pom al vieții, printre ale cărei uriașe și veșnic verzi ramuri, aci adie dulce, aci suflă cu putere vânturi cerești; un pom cu roade care aduc sfințenie, putere, sănătate, viață de veci celor atinși de otrava păcatului. Ea este o carte îngrozitoare și plăcută, plină de o cerească pace care întrece orice cugetare, plină de tunetele și trăsnetele atotputernicului Dumnezeu, care sfărâmă popoare, cum sfărâmă olarul oalele sale, și înaintea căruia ele sunt ca o picătură de apă pe perețele unei găleți; plină de cele mai delicate și mai plăcute mângăeri și făgădueli ale unui Dumnezeu, care hrănește paserile văzduhului, numără perii capului și dă sănătate copilului pentru care se roagă cu lacrimi o sărmană mamă; o carte care desleagă cu vorbe simple cele mai adânci întrebări care au frământat omenirea de când există, care dă răspunsuri copilului și se joacă cu înțelepciunea înțelepților; o poezie și o epopee impunătoare, care cuprinde totul în sine, atât de înaltă și atât de profundă, cum nu e nimic din tot ce s'a scris de oameni“.

H. Monnier: „Toate religiile organizate își au cărțile lor sacre... Dar Biblia are o putere educativă și civilizatoare, pe care nu o au în aceeași măsură cărțile sacre ale celorlalte religii... Rasele trainice

sunt acelea care s'au adăpat la izvorul Bibliei. Coranul a menținut Islamul într'o imobilitate seculară. Dacă Răsăritul începe astăzi a se trezi, faptul se datorește influenței creștinismului. Pentru neamurile apusene, Biblia a fost izvor de progres neîncetat.

„Dar nu e numai atât. Biblia singură are o putere universală. Traduse în limbi străine, cărțile sacre ale altor religii își pierd puterea lor. Biblia tălmăcită în toate limbile pământului își păstrează intactă puterea sa nativă. Și câtă vreme noi abia mai suntem în stare să simțim frumusețea „Bagavat-Gitei“, sau a lui „Phaedon“, câtă vreme farmecul celor mai pure capodopere ale antichității și chiar ale vremurilor moderne se evaporază veac după veac, Biblia continuă să miște conștiința umană: Ea pare totașa de vie și de actuală ca și în cea dintâi zi. Ea este o colecție a *clasicilor* creștinătății. Cum s'au învechit cărțile pe care ne-am obișnuit să le numim *clasice*! Cât ne trudim ca să putem gusta și înțelege o tragedie de Corneille. Biblia însă nu s'a învechit. Printre atâtea constelații, care dispar de pe cerul spiritului omenesc, ea singură luminează cu o nemișorată strălucire“.

I. P. S. Irineu Mihălcescu, profesor de teologie și mitropolit al Moldovei, semnează despre Sfânta Scriptură aceste pasagii omagiale: „Măreață prin simplitatea fără păreche a stilului ei și prin prețioasa însemnătate istorică a povestirilor ei, ca și prin prudența și adâncimea gândirilor, prin puterea și varietatea graiului ei și prin bogăția și frumusețea poeziei ei.

„Cu mult înainte de a-și fi instrunit Pindar lira sa, ca să proslăvească pe învingătorii în jocurile olimpice, regele păstor David a alcătuit și a însoțit cu melodioasele sunete ale harpei sale psalmii, care vor răscoli, mângăia și înălța sufletul omenesc cât va fi lumea.

„Cu mult înainte de-a fi înflăcărat Homer, pe țărmurii Asiei-Mici, tineretul neamului său cu povestirea faptelor vitejești ale eroilor războiului troian, au intonat Moise și sora sa cântece de biruință împotriva armatei egiptene înecate în Marea Roșie...; iar pe când pe cele șapte coline de pe malurile Tibrului abia se puneau cele dintâi pietre din temelia Cetății eterne, proorocii mari ai Testamentului Vechiu îmbrățișau cu privirea lor luminată de darul dumnezeesc soarta popoarelor și le preziceau viitorul, vesteau poporului lor judecata lui Dumnezeu, cu un talent oratoric mai mare ca al lui Demostene și într'un sbor poetic mai măreț decât al lui Eschyl, sau îi grăiau de harul sau îndurarea lui Dumnezeu în cuvinte mai mișcătoare decât ale lui Sofocle. Nu este ton în scara simțemintelor omenesci, pe care să nu-l fi prins proorocii, dela detunăturile produse de izbucnirea mâniei sfinte, sau ale tânguirii sfâșietoare de suflete a desnădejzii, până la cele mai dulci to-

nuri ale înflăcăratelor cântece de dragoste. Cunoaștem numele și învățătura celor 71 înțelepți ai Greciei, dar ce este înțelepciunea lor față de misteria înțelepciunii lui Solomon sau a lui Iisus fiul lui Sirah?

Ne adâncim în sistemul filosofic al lui Plato și admirăm noblețea ideilor lui, și cu drept cuvânt; dar Scriptura vorbește de lumea veșnicelor idealuri ca de ceva obișnuit și cunoscut tuturor și exprimă cele mai adânci gândiri și mai largi vederi cu o siguranță și simplitate atât de mare, ca și când ar fi vorba de cele mai elementare adevăruri.

În fine, o întâmplare recentă (istorisită de ing. Gh. Marinescu, Ortodoxia, Nr. 1-2/1945, p. 3), din care se vede puterea Bibliei de a converti și astăzi sufletele la Dumnezeu.

Intr-o zi inginerul credincios e vizitat de un bătrân și respectabil om de știință, fost secretar general la un minister și aflându-i Biblia pe masa de lucru, s'a mirat că și mai pierde vremea cu asemenea lectură, când sunt atâtea cărți interesante de citit. La rândul său inginerul îl îndeamnă stăruitor să citească și el „Cartea Sfântă”, cel puțin din curiozitate. Nimeni nu se poate considera om cult dacă nu a citit Biblia. În Biblie se află cunoștințe din toate domeniile de veacuri, și englezii nu pleacă la drum fără tovarășia ei.

Deși se părea că nu fusese convins, cu toate insistențele și imbiările făcute, peste vreo două luni, hătrânil făcând o nouă vizită inginerului și, când intră pe ușă, îi zice: „Ai citit cartea înțelepciunii lui Iisus fiul lui Sirah? Deschide te rog Biblia s'o recitești în fața mea. E tot ce am citit mai interesant, din întreaga mea viață”.

Astfel își deschide ochii minții un intelectual sateu convins, și abia la bătrânețe se întoarce la Dumnezeu prin lectura Bibliei.

Ne oprim aci cu exemplificările, ca să ne punem o întrebare: Care-i secretul că Biblia rezistă la toate criticile, cuocerește mereu sufletele și primește atâtea elogii, cum n'a mai primit nicio carte? Răspunsul e simplu: Pentru conținutul ei unic. În Biblie se cuprinde concepția creștină despre Dumnezeu, lume și viață. Spunem puțin când zicem concepție. Aici avem doctrina împăcării și calea mântuirii, învățătura despre om și destinul său nemuritor. În Biblie se cuprinde revelația divină scrisă. Așa se înțelege autoritatea ei, prestigiul ei unic între toate cărțile reprezentative ale omenirii.

Biblia este o carte inspirată de Dumnezeu, gând dumnezeesc, turnat în limbă omenească, „strigătul cu care Dumnezeu, ca un părinte bun, își caută copiii pierduți”, călăuză cea mai sigură „cătredră superioare ale umanității”. (N. Colan).

Biblia cuprinde un lanț de mistere descoperite de Dumnezeu. Creația, păcatul, mântuirea, nemurirea și însăși Dumnezeu ar fi enigme nedeslegate, dacă

nu ar exista revelația biblică. Capetele acestui lanț, e adevărat, că nu se văd; se pierd în adâncul misterului necunoscut, dar atâta cât se poate vedea și înțelege din cuprinsul revelației este suficient ca să înțelegem originea lumii, rostul vieții și destinul omului în lume. Dacă totul ar fi descoperit, dela început, progresul ar fi cu neputință și în acest caz, viața ar fi grozav de monotonă, inutilă și plictisitoare. Este o mare înțelepciune în faptul că prin revelația divină s'a revărsat în lume numai atâta lumină, câtă e necesară ca omul să poată lucra, să poată progresa, să se poată salva, și astfel să aibe și el un merit și o răsplată că trăește și muncește pe pământ.

Desfășurarea revelației biblice se face progresiv, după un plan — planul economiei divine — în trei etape. Avem mai la început o *revelație primară* (primordială sau primitivă) care s'a făcut prin Adam celor dintâi oameni și urmașilor lor; o *revelație specială* făcută prin patriarhii (Avraam, Isaac, Iacob) și profeții Vechiului Testament (Moise, David, Isaia, etc.) poporului ales și *revelația deplină* (universală), făcută prin Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu omenirii întregi. În revelația primară, a cărei urme le aflăm în toate religiile antichității, avem următoarele adevăruri fundamentale, proprii religiei revelate: monoteismul, învățătura despre existența unui Dumnezeu, creatorul cerului și al pământului, văzutele și nevăzutele; învățătura despre facerea omului și înzestrarea lui cu suflet spiritual, liber și nemuritor; învățătura despre păcatul originar, intrat în lume prin abuzul de libertate și transmis la toți urmașii lui Adam; învățătura despre Mesia, Mântuitorul profețit și așteptat ca să reabiliteze și restaureze omul în starea de puritate primară și de pace cu Dumnezeu; și în învățătura despre adorarea sau cultul lui Dumnezeu, prin care omul își exprimă atârnarea de Creatorul său. Aceste învățături cuprind adevărurile principale ale revelației primare, dogmele esențiale ale religiei adevărate. Prin monoteism se exclude politeismul; prin creaționism se exclude panteismul; prin destinul omului liber se exclude determinismul; prin descoperirea originii păcatului în om după creație, nu în Dumnezeu, se exclude dualismul; prin mesianism se exclude naturalismul, adică posibilitatea mântuirii prin puterile naturale ale omului, fără ajutorul grației divine; și în fine, prin cultul religios se arată cum trebuie să fie atitudinea omului în fața majestății ființei divine (I. Gh. Savin).

Adevărurile revelației primare, — prin efectele păcatului originar: întunecarea rațiunii, slăbirea voinței și perversitatea sentimentelor, — cu vremea au fost diformate. De aci necesitatea revelației speciale, pe care Dumnezeu a făcut-o poporului ales, în care se cuprind, pe lângă adevărurile revelației primare, poruncile divine, sau decalogul — chintesența legii morale — și mesianismul: pregătirea omenirii pentru

primirea Mântuitorului, care aduce în lume revelația ultimă, deplină și universală, așa cum este cuprinsă, crezută și propagată în creștinism.

În toată desfășurarea revelației avem o unitate și o continuitate impresionantă: unitatea și continuitatea planului economiei divine, care începe cu Adam și se încheie cu Iisus Hristos; în toate adevărurile revelației avem arătată înțelepciunea și mâna providenței lui Dumnezeu, care a lucrat necontenit în interesul înălțării și desăvârșirii omului.

Biblia este mărturia revelației divine în momentele ei istorice, cartea peste care nu se poate trece fără de interes, cea mai monumentală operă din care știm, cunoaștem și concludem că *Dumnezeu a vorbit oamenilor*.

Informațiuni

■ ZIARUL PRAVDA ne-a adus vestea că la congresul general al bisericii rutene-unite, ținut în ziua de 8 Martie a. c. la Lwow, s'a hotărât anulara actului de unire cu biserica romano-catolică, semnat la Brest în anul 1596 și revenirea ei în sânul bisericii ortodoxe.

■ † PROF. Dr. I. MATEIU. La Sebeșul de sus (Jud. Sibiu) s'a stins din viață în ziua de 20 Martie a. c. profesorul universitar Dr. I. Mateiu, președintele comitetului central al „Frăției Ortodoxe Române” și unul dintre cei mai de seamă luptători și apărători ai bisericii strămoșești. Nu de multă vreme, presa bisericească de dincoace de munți a avut fericitul prilej să-i cinstească cei 40 de ani de publicistică, puși în slujba neamului și a bisericii, pentru ale cărei drepturi a luptat toată viața lui.

Se născuse în anul 1884 în Sebeșul de sus, dintr-o vrednică familie preotească, în sânul căreia desigur că i se sădiseră în suflet frumoasele calități cari au rodit atât de îmbelșugat în prodigioasa-i activitate de profesor universitar, gazetar și mare apărător al organizației noastre bisericești. Studiile teologice și le-a făcut la Institutul teologic „Andreian” din Sibiu, apoi a urmat dreptul la Universitatea din Cluj, unde și-a luat și doctoratul.

Activitatea publică și-a început-o ca umil dascăl de sat, de unde apoi a urcat până la catedra universitară, îndeplinind între timp o mulțime de alte rosturi însemnate în viața noastră bisericească și națională de dincoace de munți. A fost referent școlar la Consiliul mitropolitan din Sibiu pe vremea Mitropolitului Ioan Mețianu, apoi secretar general al Departamentului școalelor pe vremea Consiliului dirigent și în cele din urmă profesor universitar de drept civil la Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj-Brașov, pe care în mai multe rânduri a condus-o în calitate de pro-rector și rector.

În tot acest timp, profesorul I. Mateiu a rămas strâns legat de viața noastră bisericească, fiind deputat eparhial al Episcopiei Clujului, director al revistei „Renașterea”, membru în Consiliul central bisericesc, secretar și mai apoi președinte al F.O.R.-ului până la moarte. Avea o deosebită venerație față de organizația noastră bisericească de tip șagunian, pe care a înfățișat-o și a apărut-o în numeroase lucrări de drept bisericesc.

Prin moartea lui, biserica noastră pierde pe cel mai de seamă luptător de pe tărâmul de curând desțelenit al apostofatului țării.

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii Săi!

■ † PROTOPOPUL PROCOPIU GIVULESCU. În ziua de 7 Aprilie a. c. a încetat din viață, la Radna, Protopopul Procopiu Givulescu, unul dintre cei mai vrednici ostentori în ogorul bisericesc al eparhiei noastre. S'a născut în anul 1873, în comuna Toc din jud. Arad, și după terminarea studiilor teologice și filosofice — avea și licența în filosofie — și-a început activitatea preotească în anul 1898, în frunțașă comuna Curticium. Pentru frumoasele calități cari îi împodobeau sufletul, ca și pentru temeinicia pregătirii lui, tânărul preot P. Givulescu a fost ales și introdus în anul 1903 ca protopop al tractului Radna, pe care l-a condus cu multă destoinicie până la data de 1 Octomvrie 1945, când din cauză de boală a trebuit să-l părăsească, după ce se pensionase între timp cu data de 30 Iunie 1943.

Dela 1 August 1938 până la 30 Noemvrie 1939 a îndeplinit și postul de consilier referent al secției bisericești din consiliul nostru eparhial, fiind în tot acest timp un înțelept și devotat sfetnic al P. S. Părinte Episcop Andrei.

În tot decursul activității sale bisericești, Protopopul P. Givulescu a fost mereu membru în consiliul nostru eparhial, în adunarea eparhială și în congresul național bisericesc, dovedindu-se în tot locul un luminat și destoinic slujitor al bisericii lui Hristos.

Prohodirea regretatului protopop a avut loc în ziua de 9 Aprilie a. c. în sf. biserică din Radna, de față fiind un număr impresionant de credincioși și preoți, precum și I. P. C. Iconom Stavrofor Traian Cibian, delegatul sf. Episcopii. La sfârșitul prohodului a vorbit I. P. C. Părinte consilier Traian Cibian, în numele sf. Episcopii și Preotul Ilie Chebelev din Șoimoș în numele preoților din protopopiatul Radna. Ambii au scos în relief viața exemplară și activitatea prodigioasă a celui plecat în veșnicia lui Dumnezeu.

La cimitir au mai rostit cuvântări Preotul Viorel Bembea în numele preoților din protopopiatul Săvârșin, nu de mult despărțit de protopopiatul Radna și țăranul I. Draja în numele credincioșilor păstoriți de regretatul dispărut.

Dumnezeu să-i facă veșnică odihnă!

■ † PROTOPOPUL Dr. DIMITRIE BARBU. S'a stins încet ca o lumânare, ce-și consumă ultimile-i fărâmituri de ceară, în ziua de 1 Aprilie a. c. în locuința sa din Arad, unde-și purta trudită trup ros de boală.

S'a născut în comuna Pecica din jud. Arad, în anul 1862, dintr'o vrednică familie de țărani. Studiile și le-a făcut la Arad și Hodmezővársarhely, iar după ce și-a luat bacalaureatul a trecut la Institutul teologic din Arad, ale cărui cursuri le-a absolvit cu deosebit succes. Fiind un element deosebit de sânguinos, vrednicul Episcop Ioan Meșianu l-a trimis ca bursier al Episcopiei la Facultatea de teologie din Cernăuți, unde și-a luat doctoratul în anul 1891. În acelaș an a fost ales preot în comuna sa natală Pecica, de unde apoi, în anul 1912, a trecut ca protopop al tractului Chișineu-Criș, în fruntea căruia a rămas până în anul 1930, când s'a pensionat.

În tot acest timp s'a dovedit a fi un vrednic slujitor al sf. altar și un bun ocârmuitor al treburilor bisericesti din protopopiatul ce l-a condus. Fire blajină și deosebit de respectabilă prin înfățișarea lui, Protopopul Dr. Dimitrie Barbu a fost în acelaș timp și un bun român, care nu odată a avut de suferit prigoniri din partea stăpânirii de până mai ieri. După pensionare, retrăgându-se la Arad, a suferit mult de pe urma unei boale, care în cele din urmă a pus capăt vieții sale pământești.

Înmormântarea defunctului protopop s'a făcut la Pecica în ziua de 2 Aprilie a. c.

Odihnească în pace!

■ IN CICLUL CONFERINTELOR RELIGIOASE organizată de parohia Arad, a vorbit în ziua de 6 Aprilie a. c. Preotul Demian Tudor despre: „*Dostoievski și creștinismul*“. Conferențiarul a scos în evidență minunatele idei creștine ce se desprind din opera marelui romancier rus, idei cari sunt de o deosebită actualitate pentru vremurile de azi.

■ BOTEZ ȘI REVENIRI LA DREAPTA CREDINȚĂ. Parohia de curând înființată Sănmartin, a avut clipe de duhovnicești bucurii în zilele de 27 și 28 Februarie crt.

În cea dintâi, tânărului Vasile Buțurcă-născut din părinți adventiști — la vârsta de 32 ani i s'a împărtășit sf. taină a botezului. Împreună cu dânsul revin la dreapta credință soția Iuliana cu fiii Gheorghe și Floarea.

La 28 Febr. 1946 primește botezul în Domnul tânăra Sabina Șimandan în etate de 24 ani. Concomitent, revine la Sf. Maică Biserică și tatăl neofitei Teodor Șimandan dela adventiști.

...Fie — ca puterea cea viu-lucrătoare a harului Sfântului Duh, care a atins inimile nouilor convertiți, să aducă și alte suflete rătăcite la calea Adevărului spre mai binele și mântuirea neamului nostru.

Pr. Gh. I. Crețu.

Nr. 1499—1946.

Comunicat

Comunicăm aci mai jos, în copie, hotărârea Sinodului Permanent, referitor la funcționarea Consistoriilor spirituale, pentru luare la cunoștință și conformare:

„Sfântul Sinod Nr. 364/1946 Copie.

În ședința Sinodului Permanent dela 14 Martie a. c., s'a luat în deliberare problema funcționării Consistoriilor bisericesti. Cu această ocazie Sinodul Permanent a constatat că Ministerul Cultelor n'a luat în buget sumele necesare pentru plata membrilor Consistoriilor, așa cum este obligat prin lege și cum a fost totdeauna în trecut, iar Biserica n'are de unde le susține pe toate. Prin urmare Consistoriile spirituale mitropolitane și cel Central nu pot fi puse în funcțiune.

Dar în același timp constată că, Consistoriile spirituale eparhiale trebuie să-și facă datoria și ca atare susținerea lor trebuie să fie asigurată de Episcopii și Mitropolii, cu orice preț.

De aceea Sinodul Permanent a luat următoarea hotărâre:

„Până când Ministerul Cultelor va lua în buget sumele necesare, toate Mitropoliile și Episcopiiile vor face tot posibilul ca să asigure funcționarea Consistoriilor eparhiale, prin mijloacele pe care le vor găsi de bine“.

„Iar cele Mitropolitane și Central nu se pot pune în funcțiune, până când Ministerul Cultelor va asigura sumele necesare funcționării lor“.

„Până atunci Consistoriile eparhiale vor da sentințe definitive, cu excepția caterisirilor și îndepărtărilor din serviciu, care au drept de apel la Sf. Sinod în termen de 30 de zile dela comunicarea sentinței“.

Vă comunicăm cele de mai sus, spre a lua cunoștință de hotărârea Sinodului Permanent și a dispune aplicarea ei.

Cu frățescă întru Hristos salutare.

Președinte, ss NICODIM, Patriarh

Director, ss Gh. Vintilescu Econ.

Consiliul Eparhial

— CETIȚI ȘI RĂSPÂNDIȚI foaia creștinului ortodox „CALEA MÂNTUIRII“. Ea vă deschide ochii și inima ca să înțelegeți și să urmați cuvântul adevărului creștin, legea Evangheliei, glasul Bisericii lui Hristos.